

Grattis!

Ni har unga i ert parti!

Grattis!

Ni har unga i ert parti!

Innehåll

Inledning.....	4
Varför en broschyr?.....	4
Hur har arbetet med broschyren gått till?.....	4
Frågeställningar i fokusgruppen	5
Färre medlemmar kräver nya arbetsmetoder	5
Färre förtroendeuppdrag.....	5
Hur når partierna unga som väljer andra vägar?.....	6
Partikulturen styr vilka normer som gäller	7
Ett partis förnyelsearbete	7
5 steg framåt! Förslag till förbättringar:	8
1. Arbetar valberedningarna konstruktivt?.....	8
Förslag till förbättringar:	8
2. Kan det vara värt att satsa på ett osäkert kort?	9
Förslag till förbättringar:	9
3. Har ni en dynamisk möteskultur?.....	9
Förslag till förbättringar:	10
4. Kommunikerar ni på ett sätt som når fram?	10
Förslag till förbättringar:	10
5. Har ni glömt bort er ideologi?	11
Förslag till förbättringar:	11
Hur kan en arbeta med det här?.....	11
Referenser.....	12

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har ett regeringsuppdrag att ”*stärka unga kvinnors och unga mäns möjligheter till inflytande i de demokratiska processerna*”. Unga är en liten andel av de som har förtroendeuppdrag i kommunerna och de är den grupp som i störst utsträckning hoppar av sina uppdrag i förtid. För att genomföra uppdraget har vi bland annat stöttat några kommuner att arbeta med försöksverksamheter för att locka unga till engagemang. I den här rapporten berättar vi om vad unga som är medlemmar i ett politiskt parti skulle vilja förbättra.

Varför en broschyr?

Syftet med uppdraget är att få unga personer att engagera sig politiskt samt att förhindra avhopp i förtid. Vi försöker svara på vilka insatser som kan stimulera fler unga kvinnor och unga män att ta uppdrag inom svensk demokrati.

En av dessa insatser är broschyren, *5 steg*, som ska distribueras till samtliga politiska partier som finns i riksdagen. Broschyren ska vara en påminnelse till partierna om att ta tillvara ungas engagemang samt betona vikten av att fortsätta att modernisera sina arbetsmetoder.

Unga kan välja att lägga sin tid på många andra verksamheter. Det som i dag lockar unga i stor utsträckning är volontärarbete, ideellt arbete, olika former av punktinsatser och utomparlamentariska aktiviteter (Jonsson 2012).

Hur har arbetet med broschyren gått till?

Förutom den försöksverksamhet kring olika stödinsatser för ungas demokratiska medverkan, som nu pågår i några kommuner, så ville vi höra med unga hur deras upplevelse av arbetet i ett politiskt parti ser ut. Tanken var att hitta förslag till förbättringar i mötet med moderpartiet som kan göra unga mer benägna att stanna kvar och även locka fler att engagera sig.

Det politiska partiet representeras i det här fallet av en grupp från Liberala ungdomsförbundet (LUF) som har valts ut att delta i Liberalernas förnyelsearbete i Västsverige. De är vår fokusgrupp och tillsammans med dem har vi diskuterat hur ett parti kan förbättra förutsättningarna för ungas engagemang.

Gruppen identifierade fem problemområden som de upplevde som hinder för få unga att delta i partiets verksamhet. Dessa problemområden presenteras i broschyren *5 steg*.

Frågeställningar i fokusgruppen

- Vilka områden i ett politiskt parti upplever fokusgruppen som hinder för engagemang?
- Vilka hinder för möjligheten att få uppdrag i ett politiskt parti upplever fokusgruppen?
- Vad kan partiet göra för att unga inte ska hoppa av sina uppdrag i förtid?

Färre medlemmar kräver nya arbetsmetoder

Alla etablerade partier har i dag mycket färre medlemmar än de hade för ett trettiotal år sedan. Fyrtioalisterna är den (tredje) och sista föreningsgenerationen. Folk är inte mindre intresserade av politik i dag, men väljer andra sätta att arbeta på än i de traditionella föreningarna. Partiernas arbetssätt har också ändrat sig som en anpassning till detta. När det inte längre finns en stor mängd medlemmar att förlita sig till i arbetet med partiets olika uppgifter så måste arbetet organiseras om.

Vi ser hur partierna gått från masspartier med många medlemmar, till elektoral-professionella partier (Dahl 2011). Partierna fungerar som ”*valmaskiner*”, istället för som folkrörelser. För att ändå hantera det som måste göras i kommunerna så har demokratiarbetet där anpassats till ett mindre antal personer, till exempel genom att slå ihop nämnder och minska lägsta antalet ledamöter i fullmäktige (prop. 2013/14:5).

Färre förtroendeuppdrag

Medlemmarna är just rekryteringsbas för förtroendeuppdrag (Dahl 2011). De som värvas får därför gå olika sorters utbildningar inför uppdragen. Förtroendeuppdragen har dock minskat kraftigt de senaste 50 åren och allt fler uppgifter har flyttats från förtroendevalda till den kommunala förvaltningens tjänstemän (SOU 2001:48). Men ett skäl till att öka urvalet och bredda rekryteringsbasen till de allt färre platserna grundar sig på att öka kvaliteten och representativiteten (Dahl 2011, SOU 2001:48).

De som i dag väljer att gå in i ett politiskt parti är i stor utsträckning de som önskar möjlighet att förändra på allvar.¹ Inte endast demonstrera och göra punktinsatser i frågor de brinner för. För makten finns endast i de demokratiska församlingarna i kommunerna, landstingen/regionerna och riksdagen.

¹ <http://www.scb.se/sv>.

Hur når partierna unga som väljer andra vägar?

Erik Amnå skriver i sin rapport *Active, passive and standby citizens* (2015) om ungas politiska deltagande och engagemang. Han identifierar fyra olika typer av grupper som beskriver ungas bevekelsegrund för politiskt deltagande eller icke deltagande.

En av dessa grupper kallar han för *standby citizens*. Det är unga som är ”standby”, det vill säga inaktiva så länge det inte händer något som de anser att de behöver agera i. Så fort det finns behov av att agera, så formerar de sig, vad det än är. Men de vill inte binda sig till något särskilt politiskt parti. Huvudmotiv till att plötsligt agera är känslor av plikt, ansvar, värdighet, raseri över något eller en önskan om att vara behövd.

Amnå skriver vidare att det oftast är *här*, i en enstaka händelse där de kände att de behövdes, som är initialskedet till politisk aktivism, vilket kan få livsavgörande konsekvenser. Att unga får se resultat av det de gör är också viktigt. Därför överges det som inte fungerar och de hittar andra metoder för att nå resultat. Ytterligare en avgörande faktor är att få vara del i ett sammanhang som är roligt och ger vänner. *Att vara del av något som är större än en själv.*

Det lönar sig att försöka sätta sig in i vad de unga har för mål med sitt engagemang. Det går inte att bara kräva att de ska anpassa sig till en form de har synpunkter på och sedan klaga när de inte vill vara med.

De unga genomsådar snabbt om deras medverkan är önskad eller inte. Om de är med på riktigt, får makt på riktigt, eller om de endast är ett alibi för att uppfylla en kvot. ”Vi måste sluta se på unga som morgondagens medborgare. De är faktiskt dagens medborgare” (Amnå 2015). Partierna måste börja dela makten med unga – om det inte redan är för sent? För de unga har redan tagit saken i egna händer och hittat nya vägar att påverka politiskt och nya sätt att kommunicera på (Amnå 2015).

De politiska partierna vi har i dag måste därför göra det inbjudande och enkelt att delta i arbetet. Det finns ett mycket stort engagemang i samhället som inte hittar till partierna av den anledningen att trösklarna är för höga (Bäck, H., Bäck, E. & Gustafsson 2014). Att vara medlem i ett politiskt parti är att lägga en mycket bred etikett till sitt personliga varumärke. För att en ungdom ska göra det så krävs det någon form av utdelning.

Partikulturen styr vilka normer som gäller

Flertalet av våra politiska partier har många år på nacken. De har en etablerad partikultur som talar om för nya medlemmar vilka normer som gäller. Att utmana en rådande kultur kostar på och det är svårt att införa nya vanor och sätt att göra saker på. Även nyare partier skapar snabbt sin kultur och det som var nytt och fräscht blir snart etablerat.

Alla organisationer (och relationer) genomgår olika faser. När man möts och påbörjar något görs det utifrån en gemensam idé och längtan. Efter ett tag är visionerna framtagna och drivkraften styrs av det man längtar till. I den tredje fasen finns tydliga överenskomna mål som leder till det en vill åstadkomma. Det sista stadiet i en organisations kultur domineras av regler och anvisningar.

Drivkraften och längtan syns inte längre till utan allt handlar om att upprätthålla, administrera och kontrollera (Hagström, Hogedal, Lindahl & Olsen 2008).

Visionsfasen är endast ett minne – det kanske inte ens finns någon nu levande medlem som minns varför allt startade? För att komma tillbaka till den ursprungliga idén så kanske partiet måste radera det som finns. Riva det gamla och göra om från grunden. Men de flesta är motståndare till förändring. Att ifrågasätta det som tidigare gjorts är att ifrågasätta de som var med. *”Har det jag gjort i alla år varit meningslöst?”* kan en reaktion vara. Att föreslå förändring är också att säga att det som gjorts inte varit tillräckligt bra. Det provocerar. Men, det finns ett stort behov av att partierna förändrar sig och anpassar sig till vad människor vill i dag, istället för att anpassa samhället till sig själva (Hagström et al. 2008).

Människor kan dock vara mycket anpassningsbara och förändringar verkar fungera bäst när de sker snabbt. Däremot så tenderar vi alltid att foga in våra nya idéer i de gamla strukturerna. Då är det svårt att få verklig förnyelse.

Ett partis förnyelsearbete

Liberalerna får vara vårt exempel. Det är ett av våra partier som har många år på nacken och därmed en etablerad partikultur. Efter att ha gjort sitt näst sämsta val i historien så har partiet bestämt sig för att genomföra ett förnyelsearbete. I Västsverige har de organiserat utvalda ”framtidsgenter” i kommunföreningarna som med förnyelse av verksamheten ska få den att locka fler och nya grupper.

Bland dessa framtidsgenter finns även en grupp från ungdomsförbundet, vilka även de är medlemmar i moderpartiet samt har politiska uppdrag. Utifrån erfarenheterna av detta strukturerade förnyelsearbete passar det bra att använda just denna grupp som fokusgrupp. De är engagerade och etablerade med många förslag på förbättringar.

5 steg framåt! Förslag till förbättringar:

Här är de fem områden som fokusgruppen identifierade i sitt arbete och som moderpartiet behöver arbeta med.

1. Arbetar valberedningarna konstruktivt?

Det behövs nya arbetssätt i valberedningarna för att ta fram personer till styrelser och listor. Där finns ingången till makten och därför är en sådan plats åtråvärd.

Men arbetsformerna i valberedningen kan vara till hinder för unga eftersom de som är kända i partiet väljs i första hand – helt enkelt därför att det finns en kökultur. När namn diskuteras så måste det finnas möjligheter för nya och okända att komma med. Valberedningens arbete kan vitaliseras så att tendensen att upprepa samma listor förhindras. Samtliga i fokusgruppen vittnar om att de upplever en ovilja hos de som har makten att släppa den till unga.

Förslag till förbättringar:

- Öka möjligheterna att presentera sig interaktivt.
- Gör valberedningarna kända så att det går att ta kontakt med dem direkt och presentera sig.
- Valberedningarna bör ha intervjuer med alla. Finns det driv och glöd hos kandidaterna? Har kandidaterna klart för sig vad de vill åstadkomma i sitt politiska arbete?
- Gå ut med öppna nomineringar. Det ska vara kandidatens vilja som är avgörande – inte antal år hen varit med.
- Byt ut delar av valberedningen via ett rullande schema varje år, mandatperiod eller annan period.
- Ta bort provvalet som ger ett försprång för dem som varit med länge i partiet och därmed kunnat göra sig kända.
- Inför andra beteckningar på valsedlarna än ålder, yrke och ort. Ha huvudfråga istället.
- Identifiera den inofficiella ungdomskvoten som leder till att unga konkurrerar ut varandra.

2. Kan det vara värt att satsa på ett osäkert kort?

Det finns en rädsla för att sätta unga personer på attraktiva poster eftersom det är vanligt att dessa flyttar från kommunen innan mandatperioden är slut. Detta har varit ett problem för äldre partimedlemmar genom åren. De har upplevt att de satsat på en ung person som sedan har flyttat, vilket har lett till att unga många gånger upplever att de motarbetas. I flera små kommuner runt om i landet är detta ett faktum. Unga flyttar. Därför måste det till ett flexibelt tänk kring rörliga personer.

Tänk på att personen i fråga kanske kommer tillbaka efter några år. Om den tidigare upplevelsen av engagemang varit positiv, så kanske personen väljer att fortsätta sitt engagemang på den nya orten. Se över arbetsformerna så att en inte måste vara bosatt i den kommun en representerar.

Förslag till förbättringar:

- Ge unga chansen även om det rör sig om en kortare tid. Ett kortare engagemang är bättre än inget engagemang.
- Se de unga som en resurs till ditt parti – inte som en förlust för din kommun.

3. Har ni en dynamisk möteskultur?

En massa lust dödas i dag under urtrista möten som haft samma upplägg i många år. Varför lägga sin tid på att sitta av timmar? De som är nya i en styrelse, eller nya på ett gruppmöte, kan uppleva att erfarenheten varit negativ. Den upplevelsen kan vara att mötet varit meningslöst, att det inte förde framåt, att en inte blivit lyssnad på eller tagen på allvar.

De som varit med under en längre tid kan även vittna om hur de anpassat sig. Det finns något som kallas *normaliseringsprocess* – när en sakta vänjer sig vid något som till en början verkar felaktigt. Efter ett tag ser en inte längre det onormala. En har succesivt anpassat sig till något en i ett initialskede protesterade mot.

Den som suttit i många år i en styrelse kan ha blivit döv för de som upptar den största delen av mötestiden, eller inte längre ser att agendan inte leder framåt. De ser inte längre sina egna mönster eller problem. Eller hur de ska kunna bryta dem. Vissa kallar det dock för *inskolning i politiken*.

Då kan det behövas nya grepp för att få syn på det en gör samt få hjälp att bryta negativa mönster. Sådana tips finns tillgängliga, så det gäller att ta varningstecknen på allvar och aktivt arbeta med sina möten. Ett varningstecken är faktiskt att det inte är med så många unga på styrelsemöten och andra träffar.

Förslag till förbättringar:

- Se över agendan. Kan man bygga om från diskussionspunkter till strategi- och målpunkter?
- Utbilda ledare och ordförande i att möta unga. Vad ska man tänka på?
- Ordna träffar med moderparti och ungdomsförbund för att lära känna varandra och bidra till förbättringar.
- Ha speglingsövningar (övningar som finns i olika utföranden och som syftar till att få syn på sina egna beteenden och mönster).
- Ägna en minut åt att göra en snabbanalys över hur mötet blev efteråt.

4. Kommunicerar ni på ett sätt som når fram?

Av de unga i dag så är det en hög andel som deltagit i politisk aktivism på internet. Det rör sig om enklare övningar, som att söka information om samhällsfrågor och att diskutera politik (Abdelzadeh 2014). Därför är internet den naturliga arenan att ha kontakt med unga på.

För att hitta till de aktiva – de som är intresserade av ens politik – så måste välfungerande nätverk etableras. Och hänga med i de nya! Tag hjälp för detta ändamål om inte kunskap finns! Häng med i trender så att ni behåller er aktiva roll i diskussionerna och fånga upp frågor de unga tycker är viktiga. Trender ändras visserligen ständigt, men hänger man inte med så hamnar man utanför. Det gäller att ha koll på genom vilka kanaler ni kan nå de unga.

Teknikutvecklingen har skapat virtuella mötesplatser för människor att socialisera sig inom. Dessa förändras hela tiden och det gäller att inte fastna i gamla strukturer. Mejl fungerar om en vill nå ut till många på samma gång, men ett mejl försvinner bland andra olästa eller glöms lätt bort när konkurrensen är stor. Det gäller att hitta det *forum* samhället använder sig av just nu och lära sig hur det fungerar – det är bara då man kan få en lyckad intern och extern kommunikation.

Förslag till förbättringar:

- livet pågår online, fånga upp diskussionerna där de pågår och delta aktivt
- finns på nätet på alla sätt
- ordna aktiviteter online.

5. Har ni glömt bort er ideologi?

När en ung person engagerar sig i ett politiskt parti så är det ofta utifrån en ideologisk drivkraft och övertygelse. Det är den initiala ingången – hur ett samhälle ska organiseras och varför.

Konkreta sakfrågor som ska lösa vardagsproblem, eller så kallade *plånboksfrågor*, är något personer intresserar sig för senare i livet, när man bildat familj och gjort karriär. Fokusgruppen upplever att många i deras parti är ideologiskt oskolade. Så behöver det absolut inte vara, men avsaknad av ideologiska diskussioner skapar den tron. Det politiska arbetet bör varvas med ideologiska diskussioner och starta med ideologisk skolning för alla medlemmar som går med ”senare” i livet.

Överlag finns ett sug efter en ideologisk förankring bland unga. Det är viktigt att hålla orsaken levande till varför man engagerade sig i ett parti. Det är här ett partis existensberättigande finns. Detta kan tydliggöra skillnader och likheter mellan våra partier, vilka inte alltid är solklara.

Förslag till förbättringar:

- Varva alltid det vardagliga arbetet med rent ideologiska diskussionsträffar.
- Öva i att koppla sakfrågor till ideologi.
- Inför utbildningar i ideologi för alla som går med i ett politiskt parti.

Hur kan en arbeta med det här?

Oavsett om alla partier känner igen sig eller inte i att det behövs justeringar inom ovanstående områden, så finns det alltid ett behov av att se över vad man håller på med. Den som slutar att vilja bli bättre – slutar att vara bra.

Detta kan ju göras på ett otal sätt, till exempel genom workshoppar, seminarier, paneldiskussioner och gruppövningar.

Den största faran är alltid att tro att en inte behöver göra något alls. Vi har framför allt inte råd att missa möjligheten att ta tillvara de ungas stora engagemang.

Lycka till!

Referenser

Abdelzadeh, A. (2014). *Den missnöjda demokraten. Ungas politiska missnöje och engagemang i en tid av förändring*. I 2014 års Demokratiutredning – delaktighet och jämlikt inflytande.

Amná, E. (2015). *Active, passive and standby citizens*. Rapport The European Wegeland Centre. Promoting education for democratic citizenship, human rights and intercultural understanding.

Bäck, H., Bäck, E. & Gustafsson, N. (2014). Ungas politiska deltagande. Nya former och aktivitet genom sociala medier? I 2014 års Demokratiutredning – delaktighet och jämlikt inflytande.

Dahl, S. (2011). *Efter folkrörelsepartiet – om aktivism och politiska kursomläggningar i tre svenska riksdagspartier*. Stockholm: Sektor3 2011.

Hagström, A., Hogedal, L., Lindahl, K. & Olsen, P. (2008). *Rörelser i rörelse: en bok om förenings-, förbunds och organisationers utveckling*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.

Jonsson, C. (2012). *Volontärerna. Internationellt hjälparbete från missionsorganisationer till volontärresebyråer*. Växjö.

Regeringens proposition 2013/14:5 *Vital kommunal demokrati*.

SOU 2001:48 *Att vara med på riktigt - demokratiutveckling i kommuner och landsting*.

Elektronisk referens

SCB

<http://www.scb.se/sv>, 20 januari 2015.

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2016

projektledare Liene Ledaine

text Annika Westh

språkgranskning Ingrid Bohlin

grafisk form Christián Serrano

distribution MUCF, Box 17801, 118 94 Stockholm

webbplats www.mucf.se

tfn 08-566 219 00

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Vi tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor

Rapporten har tagits fram av en konsult i samarbete med en fokusgrupp från Liberala ungdomsförbundet i Västra Götaland. Samtliga ungdomsförbund tillfrågades och valet föll på Liberala ungdomsförbundet då de var intresserade av att delta. Det som framgår i rapporten är de synpunkter som de unga i fokusgruppen har framfört.